

Вступ

Постійне зростання значення релігійного та політичного чинників у нинішньому техногенному суспільстві висуває на перший план таку галузь знань як **політологія релігії**, яка має своїм завданням осмислення сутності і сенсу релігійного феномену з політологічної точки зору, дослідження політики та релігії як важливих складових соціумної детермінанти, визначення особливостей процесу взаємодії релігійного і політичного чинників розвитку суспільства.

Взаємодія релігії й політики може відбуватися на суспільному (теократія, цезаропапізм, державна церква тощо) та індивідуальному (голова церкви є головою держави і навпаки), зовнішньому та внутрішньому (структурному й функціональному) рівнях. Ця взаємодія знайшла своє ідеологічне оформлення у певних релігійних та політичних концепціях. Наслідком взаємодії релігійного та політичного чинників є певні моделі державно-церковних відносин, що є формами співіснування релігії та держави – базового елементу політичної системи суспільства.

За останні роки політизація релігійно-церковної сфери в Україні набула широкого розмаху. Оскільки діяльність релігійних організацій відбувається в певному політичному просторі, а суспільно-політичні погляди віруючих виявляються в релігійній формі, то партії, а також окремі політики все частіше виявляють зацікавленість релігійно-церковним життям. Для досягнення своїх цілей вони намагаються спертися на авторитет релігії, достатньо високий в українському суспільстві.

Переконливим свідченням політизації релігії в Україні є поява партій конфесійного спрямування, лобювання окремими політиками інтересів релігійних організацій у владних структурах та ін. Під час виборчих кампаній політизація релігії та релігізація політики, на думку фахівців, досягають апогею. За наявності в Україні понад 100 політичних партій та близько 90 конфесій це призводить до переплетіння багатопартійності з поліконфесійністю в політичному житті. Все вищенаведене свідчить про актуальність вивчення курсу “Політика і релігія” майбутніми політологами.

Курс “Політика і релігія”, який має загальний обсяг 24 години (18 годин лекційних та 6 годин групових занять), призначений для студентів 3-го курсу факультету політичних наук спеціальності “Політологія та державне управління” Предметом даної навчальної дисципліни є наукове дослідження:

- суб’єктів політики в їх ставленні до релігії як соціального феномену та церкви як соціального інституту;
- основних типів державно-церковної політики з давнини до сучасності; ставлення владних інститутів до провідних конфесійних напрямів,
- участі церкви у суспільно-політичному житті; шляхів та методів впливу релігійних організацій на політичні процеси в суспільстві, на формування політичної свідомості та політичну соціалізацію громадян;
- політичних конфліктів, що виникли на релігійному ґрунті, та участі політичних та церковних інститутів у їх урегулюванні;
- взаємозв’язку політики і релігії, політичної влади і моральності, протиріччя політики, релігії та моралі.

Дисципліна “Політика і релігія” передбачає інтеграцію, аналіз та узагальнення фактичного матеріалу з курсів історії України, всесвітньої історії, релігієзнавства, спеціальних дисциплін (політичної географії, геополітики, політичної ідеології та психології та інших).

Студенти повинні знати і вміти:

- основні проблемно-теоретичні питання курсу в їх історичній ретроспективі та перспективі;
- терміни й поняття, що вживаються для аналізу взаємозв’язку релігійних та політичних процесів у суспільстві;
- розглядати релігійні та політичні явища в їх історичному розвитку, визначати їх значення для долі власного народу, держави, світового співтовариства;
- оцінювати сучасні явища соціально-політичного та релігійного життя України та світу з точки зору їх дальшої перспективи;
- визначати взаємозв’язок між політичними та релігійними явищами, оцінювати “плюси” та “мінуси” його впливу та історію людської цивілізації;
- вільно оперувати набутими історичними фактами, поняттями для підтвердження основних теоретичних узагальнень;
- встановлювати причинно-наслідкові та функціональні зв’язки між соціальними інститутами, явищами і процесами;
- вести наукову дискусію, відстоювати й аргументувати свою точку зору, знати погляди вітчизняних та зарубіжних дослідників на ту чи іншу проблему;
- вільно орієнтуватися в історико-політичних картах України та світу.